

Várható kajszitermés Európában

A tavalyi, a normál évjáráttól lényegesen elmaradó délnyugat-európai kajszitermés várhatóan mennyiségben egy átlagos, minőségben akár az átlagot akár jóval meg is haladó lesz. Franciaországban a termelők optimisták, az idei kajsziszezon a szokásosnál – és a tavalyinál jóval – korábban, május 12-én indult, a minőség pedig lényegesen jobb lesz, mint a tavalyi, ahogy fogalmaztak, 2014-ben a kajszit egy „*grand cru*” lesz. A termelők egyre komolyabb reményeket fűznek az exporthoz, a logisztikai háttér fejlődésével egyre távolabbi piacok megnyerésében gondolkodnak. Ezek közé tartozik Kelet-Európa, elsősorban Lengyelország és Oroszország, ami viszont a magyar kajszit szempontjából akár konkurenciát is jelenthet. Ami az ültetvényeket illeti, a szakmaközi szervezet szerint a jövőben sokkal nagyobb hangsúlyt kell fektetni a kutatásra, tovább kell erősíteni a regionális kutatási intézmények hálózatát és mindent meg kell tenni a francia fajtanemesítés erősítése és a francia eredetű fajtaválaszték szélesítése érdekében. Ami a 2014-es kilátások kapcsán a szakemberek Olaszországban 210 ezer, Görögországban 62 ezer, Spanyolországban 88 ezer, Franciaországban 160 ezer tonnát várnak, amik Spanyolország kivételével alig maradnak el a 2008-2012-es ciklus átlagától.

Az idei évben hatodik alkalommal rendezték meg a mediterrán térség zöldség-gyümölcs kereskedelmére szakosodott szakvásárt, a [MEDFEL](#)-t Perpignan-ban, ami azonban az üzleti kapcsolatok keresztül nem csak a Földközi-tenger térségét, de a teljes EU-t, sőt Oroszországot is érinti. A rendezvény alatti szakmai mini-konferenciák sorában több is foglalkozott az idei ágazati terméskilátásokkal, ezek sorában az idei európai kajszitermésrel kapcsolatos kilátásokat elemezte az **Eric HOSTALNOU**, a roussillon-i agrárkamara (Chambre d'Agriculture du Roussillon) ágazati felelőse által moderált kerekasztal-beszélgetés. Ennek résztvevői:

- **Vincent FAUGIER**, a SIPMM Abricots társelnöke,
- **Sabine ALARY**, a SIPMM Abricots másik társelnöke,
- **Elisa MACCHI** (CSO di Ferrara, Olaszország),
- **Javier BASOLS**, a spanyol mezőgazdasági és élelmiszeripari szövetkezetek csonthéjas csoportjának elnöke
- és görög termelők képviselőiben **Vassilis KUKURYANNIS** voltak.

Eric Hostalnou bevezetőjében a 2013-as adatokat foglalta össze, ezek szerint tavaly Franciaországban az átlagosnál jóval kevesebb, csupán 131 ezer tonna kajszit termelt, ebből a három fő termelési körzet a következő adatokat mutatta: Languedoc-Roussillon: 39 ezer tonna, Rhône-Alpes: 75 ezer tonna, Provence-Alpes-Côte d'Azur: 17 ezer tonna. Spanyolországban is valamivel kevesebb termelt, mint a szokásos, a legnagyobb termelési körzetből, Murciából 65 ezer tonna került a piacra, Aragóniában és

Castilla la Mancha-ban 10-10 ezer, Valencia körzetében alig 4 ezer tonna termelt, míg az ország egyéb területein 8 ezer tonnát takarítottak be – ez együtt 97 ezer tonnát jelentett. Olaszországban északon (Emilia-Romagna) 36 ezer, délen (Dél-Olaszország, Szicília és Szardínia) 124 ezer, az ország többi részén 30 ezer tonna termelt, az együttesen 190 ezer

tonnát kitevő mennyiség kevesebb volt, mint egy átlagos évben. A görög termés összesen 42 ezer tonna volt, ebből az északi országrész 16, a déli 26 ezer tonnával részesedett. A 2013-as MEDFEL alkalmával – igaz, áprilisban – tett becsülésekről a tények ismeretében elmondható, hogy a szakemberek által akkor becsültekhez képest Görögország kivételével a valós termésadatok 15-20%-kal elmaradtak a várakozásoktól.

Ami a 2013-as francia termést illeti, noha a mennyiség jóval elmaradt a várakozásoktól, kereskedelmi oldalról kifejezetten jó volt, mivel a kereslettel szemben egy viszonylag korlátozott kínálat állt szemben, ugyanis a többi nagy termelő országban is kevesebb áru termett, mint egy átlagos évben és így nem lehetett a kiesést importtal kiváltani – ez igaz a friss árura és a földolgozó iparra is. A vegetációban tapasztalt tavaszi két-három hetes csúszás a tenyészidőszakban végig megmaradt.

Ami a 2014-es kilátásokat illeti, Spanyolországban várhatóan az átlagostól 8-10%-kal elmarad a termés, mert a hideghatás elmaradása miatt a Murcia körzetében legnagyobb területen termesztett fajta, a Bulida nagyon komoly termésdeficitet mutat, amit még nem tudnak kompenzálni az északi területeken az elmúlt években telepített új ültetvények. A termelők jelentősebb területen terveznek ültetvény-telepítést, főleg az ország északi részén, ami hosszabb távon a termelés mennyiségi bővülését is eredményezheti. Hasonló tendencia figyelhető meg a cseresznye esetében, mindkét fajnál elsősorban a korai fajtákra fókuszálnak, mivel ezek piaci elhelyezése jobb lehetőségeket jelent, mint az almáé és a körtéé, ez utóbbiak termőterülete valamelyest csökken. Murcia környékén az ipari fajták ültetvényeinek folyamatos főlszámolása figyelhető meg, a helyükbe elsősorban a friss fogyasztásra való gyümölcsöt adó fajtákat telepítik. Az idei kajszitermés országosan 88 ezer tonna körül alakulhat, ebből Aragónia 11700, Castilia-La Mancha 4800, Valencia 3000, Murcia 60000 tonnával részesedhet.

Görögország 62100 tonnás termelést vár, ami nagyjából egy átlagos évjáratnak felel meg, az állományok fejlődése ideálisnak mondható, csupán délen volt némi jégverés okozta kár. Az ültetvények megújítása, a fajtaváltás tovább folytatódik, a régi, rosszul fizető, sharkavírusra fogékony fajtákat újakkal váltják föl, de az összes ültetvény terület nem nő érdemben. Az új telepítések dinamizmusa az északi országrészben a legintenzívebb, lényegesen nagyobb, mint délen. Az északi országrészben 29800, délen 32300 tonna kajszit várnak.

Olaszországban is átlagos évjáratot várnak a tavalyi, komoly visszaesés után, de semmiképpen nem fogják elérni a 2012-es rekordot. Északon Emilia-Romagna kimondottan jó termést vár, délen viszont a klimatikus szélsőségek miatt az átlagosnál alacsonyabb, nagyjából a 2013-as évi szintre számítanak, a kettő együtt eredményezi azt, hogy nem lesz rekordtermés országos szinten. Az olasz ültetvények esetében is folyamatos a megújítás és a fajtaváltás, a középérésű fajták mellett egyre nagyobb figyelmet fordítva a kései fajtákra. Az északi területeken 70000, Dél-Olaszországban (Szardíniával és Szicíliával együtt) 115000, az ország többi részében 25000 tonnát várnak, ami országos szinten 210 ezer tonnát jelenthet.

Franciaországban, ahol tavaly a legnagyobb volt a kiesés, az idén 160 ezer tonnás termést vetítenek előre, ami a tavalyi, nagyon rossz termésnél 22%-kal lehet magasabb és 3%-kal fölülmúlhatja a 2008-2012-es időszak átlagát. 2014-ben a kajszis vegetációja ideális körülmények között indult, nagyon jó termést várnak, a szedés május második dekádjának elején megkezdődött. A termelők optimisták, az átlagoshoz képest 2-3 héttel hosszabb értékesítési időszakkal számolnak, a gyümölcs minősége pedig kifejezetten jónak ígérkezik. A fajtaválaszték egyre szélesebb, a tenyészidőszak mind hosszabb, ám az új fajtáknak csak egy

része képes valóban jól alkalmazkodni a helyi adottságokhoz – ellentétben a hagyományos francia fajtákkal. Ezért a fajtanemesítésnek arra kell törekednie, hogy olyan új fajtákat állítsanak elő, amik kiválóan tudnak alkalmazkodni egy-egy nagy termőtájhoz. A telepítésekben mind nagyobb szerepet kapnak a kései és nagyon kései fajták (pl. Orangé de Provence), amik mindenképpen a Bergeron után következnek. A három nagy termőtájra lebontva a várakozásokat, a szakma Rhône-Alpes régióban 95300, Languedoc-Roussillonban 41500, PACA esetében 23600 tonnára számít, ami együttesen 160400 tonnát tesz ki. Ez mennyiségben ugyan nem lesz rekord, de minőségben valószínűleg igen.

Az előadók megjegyezték, hogy a török termelés az idei évben komoly deficitet fog mutatni a fagykarak miatt, ami ugyan közvetlenül nem érinti a francia piacot, de elképzelhető, hogy az onnan importálók a délnyugat-európai termelők felé fordulnak, az aszalt kajszit keresők pedig a másik nagy termelő, Tunézia felé indulnak. Ugyanis a legnagyobb kajszitermelő a világon Törökország, de elsősorban aszalásra, kevésbé friss fogyasztásra termel, és ez utóbbit is elsősorban Kelet-Európába exportálja, de ha nem lesz elegendő árualap, az ottani vevői máshol lesznek kénytelenek árut keresni.

Közvetlenül a várható terméskilátásokra vonatkozó kerekasztal-beszélgetés előtt került sor a francia zöldség-gyümölcs szakmaközi szervezet ([Interfel](#)) **kajszisajtótájékoztatójára**, ahol szintén elhangzott, hogy az idei évben a francia kajszibarack a 2102-es mennyiségi kilátásokkal és nagyjából hasonló időben kezdődő szezonnal bír, ami azt is jelenti, hogy Dél-Franciaországban a MEDFEL időpontjában (május 13-15.) már megkezdődött a betakarítás. A szakma elsődleges törekvése, hogy a fogyasztók körében minél nagyobb kedvet teremtsen a vásárláshoz és biztosítható legyen a francia kajszis biztos bel- és külpiaei elhelyezése. A promóciós akciók tervezője az Interfel-en belül létrejött SIPMM¹ Abricot (*egyfajta termékpálya-specifikus szakmaközi szervezet az Interfel-en belül*), az egyik fő terepet az ország legjelentősebb nagybani piacai jelentik Párizs, Lille, Lyon), ahol a nagykereskedőkön keresztül el kívánnak jutni a „végfőlhasználókkal”, azaz a fogyasztókkal közvetlen kapcsolatban álló kiskereskedőkhöz. A kampányban igyekeznek minél szélesebb és a vásárlókat meggyőző érveket felsorolni a kajszifogyasztásának növelése érdekében, kitérve a kajszis sokszínűségére, kedvező élettani hatásaira és sokoldalú gasztronómiai főlhasználási lehetőségeire. Speciális kajszisajtótájékoztató füzetet készítenek az áruházi polcfelelősöknek (14,5 ezer példány), valamint spotokat indítanak a rádióban. Az idei kajsziszezon a szokásosnál – és a tavalyinál jóval korábban – indult, a minőség pedig lényegesen jobb lesz, mint a tavalyi, ahogy fogalmaztak, 2014-ben a kajszis egy „grand cru” lesz, a szedés pedig a május 12-i héten megkezdődött, és várhatóan augusztus közepéig tart majd a szezon.

A szakma eltökélt a francia kajszis külpiaei exportjának erősítése mellett is - pillanatnyilag a két fő célpiaei Németország és Olaszország (ez utóbbi a második legjelentősebb külföldi partner, elsősorban a kései fajtákat vásárolja). Az viszont, hogy már öt nyelvre lefordították a kajszisajtótájékoztató anyagukat (*orosz, lengyel, holland, angol, német*) jól mutatja, hogy Kelet-Európa is a célpiaei közé került (*ami hosszabb távon a magyar kajszis számára esetlegesen problémát, de legalábbis konkurenciát jelenthet*). Hosszabb távon Észak-Amerika is a lehetséges desztinációk között szerepel, a nagyobb földrajzi távolságban lévő piacok

megszerzéséhez azonban bizonyos logisztikai problémákat meg kell oldani, lehetővé kell tenni az áru vállalható költségek mellett, de minél gyorsabb eljuttatását.

A piaci lehetőségek bővítését jelentheti a gasztronómiai fölhasználás szélesítése mint új fogyasztási forma – elsősorban húsételek készítéséhez kiváló, akár sós, akár édes „kivitelben” Ez egyben egyfajta biztonságot is jelenthet azoknak a vásárlóknak, akik attól tartanak, hogy ha „túlvásárolják magukat” és nem tudják friss formában elfogyasztani a gyümölcsöt, ki kell azt dobni, amit nem akarnak. Ha azonban tudják, hogy a főzéshez is kiválóan és sokoldalúan használható ez a gyümölcs, nagyobb kedvvel vásárolnak.

Az Interfel részéről hangsúlyozták, a jövőben sokkal nagyobb hangsúlyt kell fektetni a kutatásra, tovább kell erősíteni a regionális kutatási intézmények hálózatát, és mindent meg kell tenni a francia fajtanemesítés erősítése és a francia eredetű fajtaválaszték szélesítése érdekében.

Somogyi Norbert, Párizs

ⁱ A SIPMM tagjai: AOP/GEFeL – Association d’Organisation de Producteurs / Gouvernance Économique des Fruits et Légumes, FNPF (gyümölcsstermelők országos szakszervezete), FELCOOP (zöldség- és gyümölcsfeldolgozó szövetkezetek országos szervezete), ANEEFEL (zöldség- és gyümölcsforgalmazók és exportálók országos egyesülete)